

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad**

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft

ons kenmerk

datum

Visitatiecommissie

FLO/U201301148

4 september 2013

samenwerking in de waterketen Lbr. 13/071

Samenvatting

De minister van Infrastructuur en Milieu heeft Karla Peijs in juni benoemd als voorzitter van de visitatiecommissie waterketen. Deze commissie brengt de voortgang van de samenwerking in de waterketen in kaart. Ze zal de samenwerkingsprocessen bevorderen en schetst eind 2014 een onafhankelijk landelijk beeld. Op basis van een schriftelijke inventarisatie zullen visitatiebezoeken worden afgelegd bij achterblijvende, maar ook bij enkele voorlopende regio's.

Gemeenten en waterschappen werken in ruim zestig regio's samen aan de uitwerking van de afspraken in het Bestuursakkoord water. De landelijke doelen zijn €380 miljoen kostenbeperking, kwaliteitsverbetering en beperking van de personele kwetsbaarheid. Hiervan zijn regionale doelen afgeleid door de regio's. Overal wordt gewerkt aan het bereiken van de doelen. Door de verschillen tussen de regio's in grootte en organisatie varieert de aanpak en de voortgang. De visitatiecommissie beoordeelt dit en geeft waar nodig regionaal aanwijzingen voor verbetering of komt langs voor een visitatiebezoek. U kunt als gemeente de regie in eigen hand houden door intensieve regionale samenwerking, ook met het waterschap, te blijven stimuleren en te benutten.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8393	uw kenmerk	bijlage(n)
betreft Visitatiecommissie samenwerking in de waterketen	ons kenmerk FLO/U201301148 Lbr. 13/071	datum 4 september 2013

Geacht college en gemeenteraad,

In 2011 hebben VNG, Unie van Waterschappen, IPO, Vewin en het Rijk het Bestuursakkoord Water (BAW) afgesloten om de doelmatigheid van het Nederlandse waterbeheer te verhogen. Voor gemeenten is vooral het onderdeel over de afvalwaterketen van belang. Hierin staat dat gemeenten en waterschappen, met drinkwaterbedrijven, door middel van intensieve samenwerking het beheer van de waterketen gaan verbeteren: Minder kosten, minder kwetsbaarheid en meer kwaliteit. Om deze doelen te bereiken zijn gemeenten en waterschappen al actief in ruim zestig regionale samenwerkingsverbanden. Over de voortgang bent u de afgelopen jaren regelmatig geïnformeerd, zie de VNG ledenbrieven¹ Lbr 11/063, Lbr 12/051, Lbr 13/001 en Lbr 13/049.

Een afspraak uit het BAW is de uitwerking van een proces om te borgen dat er voldoende voortgang is om de doelen van het BAW te halen. Dat is uitgewerkt in een interventieladder² waarin de onafhankelijke visitatiecommissie een belangrijke rol speelt. De minister van Infrastructuur en Milieu heeft op 24 juni het besluit³ genomen een visitatiecommissie in te stellen. Karla Peijs is benoemd als voorzitter van de commissie.

VNG en Unie van Waterschappen zijn al in 2010 gestart met het traject *samenwerking in de waterketen*, dus vóór het afsluiten van het BAW. Op initiatief van gemeenten en waterschappen is de interventieladder geformuleerd en voor de visitatiecommissie die hieruit voortvloeit is een groot draagvlak.

---

¹ Te vinden op www.vng.nl/water onder het kopje "Brieven"

² Zie ook: <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/milieu-en-mobiliteit/water-en-riolering/nieuws/interventieladder-bestuursakkoord-water-vastgesteld>

³ Besluit nr. IENM/BSK-2013/121020

Visitatiecommissie: Opdracht, taakopvatting en werkwijze

De *opdracht* die de minister samen met de Stuurgroep Water aan de visitatiecommissie heeft meegegeven is drieledig

1. *Inventariseren*
Het verkrijgen van een onafhankelijk landelijk beeld van de voortgang bij de implementatie van de waterketen afspraken uit het BAW, waarbij in kaart wordt gebracht wat wel goed gaat, en wat niet, en welke goede voorbeelden te onderscheiden zijn.
2. *Beoordelen*
Aan de hand van het regionale referentiekader beoordelen van de voortgang van de verschillende regio's en partijen bij de uitvoering van de doelen uit het BAW
3. *Stimuleren*
Het stimuleren en adviseren van de achterblijvende regio's en partijen zodat een extra impuls wordt gegeven aan het bereiken van de doelen uit het BAW.

Taakopvatting en werkwijze

De opdracht aan de visitatiecommissie zal in twee stappen worden uitgevoerd. De *eerste stap* is een *schriftelijke inventarisatie* waarmee de visitatiecommissie de voortgang in de verschillende regio's objectief inzichtelijk maakt. Welke ambities zijn er geformuleerd? Zijn de ambities vastgelegd in een maatregelenprogramma en worden de maatregelen ook echt uitgevoerd?

De visitatiecommissie zal ook een aantal regio's bezoeken om een goed beeld te krijgen van de problematiek en de opgave. Daarna beoordeelt de commissie de genomen maatregelen in de regio's. Hierbij gaat ze na of effectieve maatregelen worden genomen ('de goede dingen doen') en of de geformuleerde ambities realistisch zijn. Uit de schriftelijke ronde volgt een regiospecifieke terugkoppeling. Die is gericht aan de bestuurlijke trekkers van de regio's en de besturen van gemeenten en waterschappen. De rapportages bieden handvatten voor eventuele verbeterstappen.

Na de terugkoppeling van de visitatiecommissie hebben regio's ongeveer zes weken om de opmerkingen/aanbevelingen van de commissie ter harte te nemen. Ze kunnen waar nodig de regionale samenwerking verder oppakken of bijvoorbeeld extra informatie aanleveren. Hierna wordt de stand van zaken door de commissie geactualiseerd. Zo ontstaat een genuanceerd beeld van voorlopers, peloton en achterblijvers. De koepels worden via de stuurgroepen Water en DRAB in deze fase ook geïnformeerd over de voortgang in de regio's.

De visitatiecommissie besluit op basis van de voortgang in de regio's hoe de *tweede stap*, de *daadwerkelijke visitatie*, vorm krijgt en bij welke partijen deze zullen plaatsvinden. De commissie zal regio's met minder voortgang stimuleren en adviseren. Ze wijst daarbij op manieren waarop duurzame en innovatieve kansen kunnen worden verzilverd. *Best practices* uit andere regio's dienen dan ter inspiratie.

Na deze visitaties krijgen de partijen van de achterblijvende regio's ongeveer zes maanden om verbeterpunten op te pakken en de voortgang aan de commissie aan te leveren. Als de commissie dit nodig acht vindt een tweede visitatie plaats. De visitatiecommissie rapporteert medio december 2014 het eindbeeld van alle regio's aan de regionale besturen en aan de landelijke stuurgroep Water.

Leden visitatiecommissie

De voorzitter en leden van de commissie zijn benoemd per 1 juni 2013. Naast de voorzitter Karla Peijs bestaat de commissie uit de volgende personen:

- Dhr. Maarten Allers, Hoogleraar economie van decentrale overheden, Rijksuniversiteit Groningen, directeur Centrum voor Economie van de Lagere Overheden.
- Dhr. Hans Bressers, Hoogleraar Policy Studies and Environmental Policy, Universiteit Twente.
- Mw. Corine Hoeben, Rijksuniversiteit Groningen, Centrum voor Economie van de Lagere Overheden.
- Dhr. Luuk Rietveld, Hoogleraar integratie/innovatie urbane watercyclus aan de TU Delft.
- Dhr. Gerhard Schwarz, Twijnstra Gudde, Strategy consultant en interim manager: water, infrastructuur en mobiliteit.
- Dhr. Evert Visser, Projectleider Rekenkamer Metropool Amsterdam.

Het secretariaat wordt verzorgd door:

- Mw. Annemieke Hendriks, secretaris Visitatiecommissie, Berenschot.

Traject visitatiecommissie in 2013 - 2014

Op 23 juli heeft de commissie aan de ambtelijke trekkers van de regio's een uitvraag gestuurd voor haar eerste inventarisatie over de voortgang van de samenwerking in de waterketen. Op 13 september 2013 moeten alle regio's de gegevens hebben aangedragen. De regio's die niets hebben aangeleverd worden onderaan in de beoordeling gerangschikt.

In anderhalf jaar zal de commissie toewerken naar een rapportage met het eindbeeld. De globale planning ziet er dan zo uit:

- 13 september: deadline uitvraag voor inventarisatie
- Oktober: regiospecifiek rapport
- Oktober-december: periode voor verbeteringen in de regio's
- Voorjaar 2014: visitaties van commissie aan verschillende regio's
- Eerste helft 2014: periode voor verbeteringen door achterblijvende regio's
- Medio 2014: tweede ronde visitaties
- Medio december 2014: rapportage eindbeeld

Op 26 augustus hebben de visitatiecommissie, het ministerie van Infrastructuur en Milieu en de koepels met elkaar gesproken over de start, de aanpak en de werkwijze van de onafhankelijke visitatiecommissie. Afsproken is om elkaar goed op de hoogte te houden van de vorderingen. De commissie zal de verkregen informatie actief met de koepels en hun achterban delen via de website www.samenwerkenaanwater.nl. Daarnaast willen we de leden van de gemeenteraad en de algemeen besturen nadrukkelijk informeren over de bevindingen. Voor de bestuurlijke duo's van de regio's zal de commissie een landelijke bijeenkomst organiseren. Daarbij zullen ook de kenniscoaches, zie ook ledenbrief Lbr 12/022⁴ aanwezig zijn.

Relatie tot “Samenwerken in de waterketen” en de VNG

VNG en Unie van Waterschappen zijn in 2010 gezamenlijk het project “Samenwerking in de waterketen” gestart. Dit project moet de samenwerking stimuleren in de 60+ regio's om de doelen van het BAW te halen. Dit project bestaat onder andere uit informeren, kennisdelen en het waar mogelijk wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving. Dat doen we bijvoorbeeld door de website www.samenwerkenaanwater.nl, ledenbrieven over de voortgang, bijeenkomsten voor ambtelijke trekkers, management en andere betrokkenen, het delen van goede voorbeelden etc. Het kernteam “Samenwerken in de waterketen” van VNG, UvW en ministerie zorgt voor een koppeling tussen de ontwikkelingen in de regio en in Den Haag.

Voor de VNG en UvW is het van belang dat de visitatiecommissie in de geest van de afspraken uit het BAW handelt. De filosofie achter deze afspraken bestaat uit:

- Doelmatig waterbeheer is niet gebaat bij een discussie over de taken en zorgplichten
- De aanpak is gericht op 4 K's: kosten, kwetsbaarheid, kwaliteit en kennis.
- Structuur volgt inhoud: de uitvoering van werkprocessen staat centraal
- De intensieve samenwerking tussen gemeenten en waterschappen richt zich vooral op:
  - Beleidsvoorbereiding en investeringsprogrammering
  - Uitvoering van operationele taken (grotere schaal)

De afspraken zijn geland bij de regionale partijen. Overal zijn bestuurlijke afspraken gemaakt en wordt nu hard gewerkt aan het opstellen, bekrachtigen en uitvoeren van maatregelenprogramma's.

“Samenwerking in de waterketen” is van meet af aan een bottom-up proces geweest. De regio-indeling is door de lokale partijen zelf bepaald. Ze hebben zelf de regionale doelen voor doelmatigheid, kwaliteitsverbetering en vermindering van de kwetsbaarheid bepaald. Ook de resultaten zullen in de regio zelf geboekt moeten worden. Vanuit haar onafhankelijke positie vraagt de visitatiecommissie gemeenten en waterschappen nog eens extra kritisch naar de voortgang te kijken. De op de lokale partijen gerichte waarneming en het hierbij behorende advies zorgen voor het versnellen en verslimmen van de samenwerkingsprocessen.

---

⁴ Te vinden op www.vng.nl/water onder het kopje “Brieven”

Voor meer informatie over de visitatiecommissie of het project "Samenwerken in de waterketen" kunt u contact opnemen met onze beleidsmedewerker Reginald Grendelman: Reginald.grendelman@vng.nl of 06-23428685.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'C.J.G.M. de Vet', written in a cursive style.

drs. C.J.G.M. de Vet
Lid directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.